

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ, АДМІНІСТРУВАННЯ ТА
ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
КАФЕДРА ІСТОРІЇ ТА МЕТОДИКИ ЇЇ НАВЧАННЯ**

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Вченою радою факультету
управління, адміністрування та
інформаційної діяльності

Протокол № 9 від 21.03.2023р.

Голова _____ Мізюк В.А.
(прізвище, ініціали)

ПРОГРАМА АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

Історія та методика її навчання

(назва атестаційного екзамєну)

освітній ступінь _____ бакалавр
(назва освітнього ступеня)

галузь знань _____ 01 Освіта / Педагогіка
(шифр і назва галузі знань)

Спеціальність _____ 014 Середня освіта

(спеціалізація) предметна спеціальність _____ 014.03 Історія
(код і назва спеціальності (предметної спеціальності або спеціалізації))

освітня програма: Середня освіта: історія, основи правознавства та економіки

ПОГОДЖЕНО: Гарант освітньої програми <u>І. Є. Татаринов</u> <i>(підпис, ініціали, прізвище)</i>	РЕКОМЕНДОВАНО: кафедрою історії та методики її навчання протокол № <u>7</u> від <u>23.02.2023</u> Завідувач кафедри <u>І. Є. Татаринов</u> <i>(підпис, ініціали, прізвище)</i>
--	---

ПОГОДЖЕНО:

Голова ради з якості вищої освіти факультету
Управління, адміністрування та інформаційної діяльності

Л.В. Драгієва
(підпис, ініціали, прізвище)

Розробники програми:

Гончарова Н. О., канд. іст. н., доцент кафедри
історії та методики її навчання
Церковна В. Г., канд. іст. н., доцент кафедри
історії та методики її навчання

Рецензенти програми:

Циганенко Л.Ф., д. іст. н., професор кафедри
історії та методики її навчання

1. МЕТА І ЗАВДАННЯ АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

Метою атестаційного екзамену є встановлення відповідності результатів навчання здобувачів вищої освіти спеціальності 014 «Середня освіта (предметна спеціальність: 014.03 Історія)» вимогам освітньої програми.

Завданнями атестаційного екзамену є визначення рівня здобутих загальних та фахових компетентностей, здатності планувати свою діяльність на основі креативного та творчого підходу, вирішувати завдання інноваційного й дослідницького характеру в галузі історії та методики її навчання у закладах середньої та професійно-технічної освіти, забезпечувати зв'язок між історичною наукою і суспільною свідомістю у педагогічній діяльності.

2. ЕТАПИ ТА ФОРМИ ПРОВЕДЕННЯ

2.1. *Етапи проведення: один етап проведення*

2.2. *Форма проведення: усна*

3. СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ ЕКЗАМЕНАЦІЙНИХ ЗАВДАНЬ

3.1. *Структура екзаменаційного завдання*

Назва екзаменаційного завдання	Компетентності, що перевіряються	Результати навчання, що перевіряються
Завдання №1 Теоретичне питання	ЗК 1. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності ЗК 5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел ЗК 7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями ЗК 8. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово ЗК 10. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації. ФК 5. Здатність володіти категоріально-понятійним апаратом та хронологією історичної науки ФК 6. Здатність розкривати загальну структуру історичної науки на основі взаємозв'язку основних історичних процесів та	ПРН 1. Знати історичну термінологію та наукову періодизацію історичних процесів ПРН 2. Знати та розуміти основні концепції, теорії та етапи розвитку історичної науки, орієнтуватися на її сучасні досягнення ПРН 3. Знати методи формування історичних понять і закономірностей та розуміти взаємозв'язок між ними ПРН 10. Пояснювати та проводити аналіз суспільних явищ, процесів і тенденцій у державі та світі, концепцію сталого розвитку людства ПРН 11. Вміти інтегрувати знання, які отримані в процесі вивчення різних дисциплін в єдиний

	<p>постатей ФК 18. Здатність брати на себе відповідальність, бути активним у прийнятті рішень, суспільному житті, урегулюванні конфліктів ненасильницьким чином, функціонуванні та розвитку демократичних інститутів суспільства</p>	<p>комплекс суспільствознавчих дисциплін, відповідно до Державного стандарту середньої освіти ПРН 16. Характеризувати об'єктивно та неупереджено історичні події та постаті різних історичних періодів ПРН 17. Вміти переносити систему наукових історичних знань у площину навчального предмета історії, чітко і логічно розкривати основні теорії та етапи розвитку історичної науки ПРН 20. Володіти основами професійної культури, готувати та редагувати тексти професійного змісту державною мовою</p>
<p>Завдання №2 Практичне завдання. Аналіз історичного джерела</p>	<p>ЗК 1. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності ЗК 5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел ЗК 6. Здатність застосовувати набуті знання в практичних ситуаціях ФК 8. Здатність характеризувати та визначати історичні джерела (пам'ятки) ФК 9. Здатність застосовувати пошук, аналіз та розуміння архівних матеріалів, історико-географічний внесок та дискутування про минуле в політичному та культурному аспекті ФК 19. Здатність формувати високу історичну й громадянську свідомість, політичну культуру, національну гідність та історичну національну пам'ять</p>	<p>ПРН 10. Пояснювати та проводити аналіз суспільних явищ, процесів і тенденцій у державі та світі, концепцію сталого розвитку людства ПРН 16. Характеризувати об'єктивно та неупереджено історичні події та постаті різних історичних періодів ПРН 29. Аналізувати соціально та особистісно значущі світоглядні проблеми, приймати рішення на основі сформованих ціннісних орієнтирів</p>
<p>Завдання №3</p>	<p>Інтегральна. Здатність</p>	<p>ПРН 5. Знати сучасні</p>

<p>Практичне завдання. Педагогічна ситуація</p>	<p>розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі середньої освіти, що передбачає застосування теорій та методів освітніх наук та історичних і характеризується комплексністю та невизначеністю педагогічних умов організації навчально-виховного процесу в основній (базовій) середній школі</p> <p>ЗК 6. Здатність застосовувати набуті знання в практичних ситуаціях</p> <p>ЗК 10. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації</p> <p>ФК 2. Здатність застосувати сучасні методи й освітні технології навчання</p> <p>ФК 3. Здатність здійснювати об'єктивний контроль і оцінювання рівня навчальних досягнень учнів з історії</p> <p>ФК 4. Здатність аналізувати особливості сприйняття та засвоєння учнями навчальної інформації з метою прогнозу ефективності та корекції навчально-виховного процесу</p> <p>ФК 11. Здатність чітко і логічно відтворювати базові історичні знання, оцінювати нові відомості, факти, події та інтерпретації в контексті формування в учнів цілісної історичної картини світу</p> <p>ФК 13. Здатність застосовувати основні етапи історичного процесу навчання історії для планування та організації освітньо-виховного процесу при вивченні історії</p> <p>ФК 14. Здатність здійснювати добір методів і</p>	<p>теоретичні та практичні основи навчання історії, правознавства в основній (базовій) середній школі</p> <p>ПРН 6. Знати методологічні засади методики навчання історії, правознавства, критерії відбору, принципи структурування змісту навчальних курсів в основній (базовій) середній школі</p> <p>ПРН 7. Знати норми, критерії оцінювання знань, умінь учнів та отримання від них зворотного зв'язку</p> <p>ПРН 8. Знати сучасні інтерактивні методи навчання учнів; форми організації навчання та специфіку застосування новітніх освітніх технологій в основній (базовій) середній школі</p> <p>ПРН 9. Вміти самостійно проводити уроки, вибирати та застосовувати продуктивні технології, методи, прийоми, форми та засоби навчання</p> <p>ПРН 13. Виробляти вміння планувати, організовувати та аналізувати різноманітні види навчальних і позааудиторних занять</p> <p>ПРН 14. Вміти використовувати найбільш ефективні методи навчання, виховання і розвитку учнів</p> <p>ПРН 15. Проводити науково-методичну роботу, дослідно-експериментальні форми педагогічної діяльності</p> <p>ПРН 18. Вміти застосовувати методичні підходи і сучасні технології навчання історії, правознавства з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей учнів</p>
---	---	---

	<p>засобів навчання історії, спрямованих на розвиток здібностей учнів</p> <p>ФК 15. Здатність формувати в учнів предметні (спеціальні) уміння</p> <p>ФК 16. Здатність здійснювати об'єктивний контроль та оцінювання рівня навчальних досягнень учнів з історії</p> <p>ФК 17. Здатність застосовувати сучасні методи й освітні технології, у тому числі й інформаційні, для забезпечення якості навчально-виховного процесу в середніх загальноосвітніх закладах</p>	<p>ПРН 22. Забезпечувати охорону життя і здоров'я учнів в освітньо-виховному процесі та позаурочній діяльності, літніх дитячих оздоровчих таборах</p> <p>ПРН 23. Володіти інформаційно-комунікаційними технологіями і вміти впроваджувати їх в освітній процес</p> <p>ПРН 24. Формувати комунікаційну стратегію з дотриманням етичних норм зі всіма учасниками освітнього процесу</p> <p>ПРН 25. Організовувати співпрацю учнів і вихованців та ефективно працювати в команді (педагогічному колективі освітнього закладу, інших професійних об'єднаннях)</p> <p>ПРН 27. Виявляти психологічні особливості засвоєння учнями навчальної інформації, психологічні особливості становлення характеру учнів, розвитку їх здібностей</p>
<p>Завдання №4</p> <p>Методичне завдання</p>	<p>Інтегральна. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі середньої освіти, що передбачає застосування теорій та методів освітніх наук та історичних і характеризується комплексністю та невизначеністю педагогічних умов організації навчально-виховного процесу в основній (базовій) середній школі</p> <p>ЗК 6. Здатність застосовувати набуті знання в практичних ситуаціях</p> <p>ЗК 10. Здатність до адаптації</p>	<p>ПРН 5. Знати сучасні теоретичні та практичні основи навчання історії, правознавства в основній (базовій) середній школі</p> <p>ПРН 6. Знати методологічні засади методики навчання історії, правознавства, критерії відбору, принципи структурування змісту навчальних курсів в основній (базовій) середній школі</p> <p>ПРН 7. Знати норми, критерії оцінювання знань, умінь учнів та отримання від них зворотного зв'язку</p> <p>ПРН 8. Знати сучасні інтерактивні методи навчання учнів; форми</p>

	<p>та дії в новій ситуації</p> <p>ФК 1. Здатність формувати в учнів предметні компетентності</p> <p>ФК 2. Здатність застосувати сучасні методи й освітні технології навчання</p> <p>ФК 3. Здатність здійснювати об'єктивний контроль і оцінювання рівня навчальних досягнень учнів з історії</p> <p>ФК 4. Здатність аналізувати особливості сприйняття та засвоєння учнями навчальної інформації з метою прогнозу ефективності та корекції навчально-виховного процесу</p> <p>ФК 11. Здатність чітко і логічно відтворювати базові історичні знання, оцінювати нові відомості, факти, події та інтерпретації в контексті формування в учнів цілісної історичної картини світу</p> <p>ФК 13. Здатність застосовувати основні етапи історичного процесу навчання історії для планування та організації освітньо-виховного процесу при вивченні історії</p> <p>ФК 14. Здатність здійснювати добір методів і засобів навчання історії, спрямованих на розвиток здібностей учнів</p> <p>ФК 15. Здатність формувати в учнів предметні (спеціальні) уміння</p> <p>ФК 16. Здатність здійснювати об'єктивний контроль та оцінювання рівня навчальних досягнень учнів з історії</p> <p>ФК 17. Здатність застосовувати сучасні методи й освітні технології, у тому числі й інформаційні, для забезпечення якості</p>	<p>організації навчання та специфіку застосування новітніх освітніх технологій в основній (базовій) середній школі</p> <p>ПРН 9. Вміти самостійно проводити уроки, вибирати та застосовувати продуктивні технології, методи, прийоми, форми та засоби навчання</p> <p>ПРН 13. Виробляти вміння планувати, організовувати та аналізувати різноманітні види навчальних і позааудиторних занять</p> <p>ПРН 14. Вміти використовувати найбільш ефективні методи навчання, виховання і розвитку учнів</p> <p>ПРН 15. Проводити науково-методичну роботу, дослідно-експериментальні форми педагогічної діяльності</p> <p>ПРН 18. Вміти застосовувати методичні підходи і сучасні технології навчання історії, правознавства з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей учнів</p> <p>ПРН 22. Забезпечувати охорону життя і здоров'я учнів в освітньо-виховному процесі та позаурочній діяльності, літніх дитячих оздоровчих таборах</p> <p>ПРН 23. Володіти інформаційно-комунікаційними технологіями і вміти впроваджувати їх в освітній процес</p> <p>ПРН 24. Формувати комунікаційну стратегію з дотриманням етичних норм зі всіма учасниками освітнього процесу</p> <p>ПРН 25. Організовувати співпрацю учнів і</p>
--	---	--

	навчально-виховного процесу в середніх загальноосвітніх закладах	вихованців та ефективно працювати в команді (педагогічному колективі освітнього закладу, інших професійних об'єднаннях) ПРН 27. Виявляти психологічні особливості засвоєння учнями навчальної інформації, психологічні особливості становлення характеру учнів, розвитку їх здібностей
--	--	--

3.2. Зміст екзаменаційних завдань

Завдання № 1. Теоретичне питання, яке є складовою частиною однієї з макротем із дисциплін «Історія України та української культури», «Історія стародавнього світу», «Історія середніх віків», «Нова і новітня історія країн Західної Європи та Північної Америки» та «Історія країн Центрально-Східної Європи».

Макротема 1. Галицько-Волинське князівство – приклад першої української національної держави.

Макротема 2. Україна в часи існування козацької держави (середина XVII – кінець XVIII ст.).

Макротема 3. Українське національне відродження: періодизація та особливості.

Макротема 4. Українська революція 1917–1921 рр.: передумови, етапи та причини поразки.

Макротема 5. Культура України XX ст.: від тоталітаризму до національно-культурного відродження.

Макротема 6. Державотворчі процеси умовах незалежності України (1991–1996 рр.).

Макротема 7. Особливості становлення річкових цивілізацій Стародавнього Сходу.

Макротема 8. Еволюція державного устрою Стародавнього Риму.

Макротема 9. Розвиток станової системи організації суспільних відносин у країнах Середньовічної Європи.

Макротема 10. Слов'яни Центрально-Східної Європи в період раннього Середньовіччя: особливості етногенезу та державотворчі процеси.

Макротема 11. Буржуазні революції та їх національні особливості.

Макротема 12. Формування нових національних держав країн Центрально-Східної Європи у другій половині XIX – на початку XX ст.: передумови, особливості та наслідки.

Макротема 13. Світові війни XX ст.: причини та наслідки.

Макротема 14. Господарство та соціальні процеси країн Європи та Америки в умовах постіндустріального суспільства.

Макротема 15. Демократичні революції в країнах Центрально-Східної Європи.

Завдання №2. Аналіз історичного джерела

В екзаменаційному завданні студенти аналізують одне з історичних джерел з підручника «Джерела історії Південної Бессарабії (з давніх часів до кінця XIX ст.) / Упорядники: О.М. Лебеденко, Л.Ф. Циганенко та інші; відп. упорядник Н.О. Гончарова. Ізмаїл: РВВ ІДГУ. 2013. 191 с.».

Завдання №3. Педагогічна ситуація

Розв'язання педагогічних задач на основі аналізу запропонованих педагогічних ситуацій.

Приклад педагогічної ситуації зазначається в екзаменаційному завданні.

Завдання №4. Методичне завдання

- Скласти план-конспект стандартного уроку
- Скласти план-конспект нестандартного уроку
- Скласти план-конспект позакласного заходу
- Презентації до методичного завдання

В екзаменаційному завданні визначається вид навчального заняття (стандартний урок, нестандартний урок, позакласний захід із фаху), який має презентувати студент. Змістовно презентація пов'язана з макротемою, яку отримав студент.

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЕКЗАМЕНАЦІЙНИХ ЗАВДАНЬ

4.1. Шкала та схема формування підсумкової оцінки

Підсумкова оцінка виставляється за традиційною шкалою та 100-бальною.

Переведення даних 100-бальної шкали оцінювання в оцінки за національною шкалою та шкалою ЄКТС

Підсумковий бал	Оцінка за традиційною шкалою
	екзамен
90-100	відмінно
70-89	добре
51-69	задовільно
26-50	незадовільно
1-25	

Підсумкова оцінка визначається як середньоарифметичне усіх оцінок (середньозважений бал) студента, які він отримав за кожне з завдань екзаменаційного білета. Цей бал переводиться за 100-бальною шкалою.

Таблиця переведення середньозваженого балу у 100-бальну

<i>100-бальна</i>	<i>сер. бал</i>	<i>100-бальна</i>	<i>сер. бал</i>	<i>100-бальна</i>	<i>сер. бал</i>	<i>100-бальна</i>	<i>сер. бал</i>	<i>100-бальна</i>	<i>сер. бал</i>
100	4,97–5,00	80	4,10–4,14	60	3,10–3,14	40	2,25–2,29	20	1,15–1,20
99	4,94–4,96	79	4,05–4,09	59	3,05–3,09	39	2,20–2,24	19	1,09–1,14
98	4,91–4,93	78	4,00–4,04	58	3,00–3,04	38	2,15–2,19	18	1,03–1,08
97	4,87–4,90	77	3,95–3,99	57	2,96–2,99	37	2,10–2,14	17	0,97–1,02
96	4,84–4,86	76	3,90–3,94	56	2,93–2,95	36	2,05–2,09	16	0,91–0,96
95	4,80–4,83	75	3,85–3,89	55	2,90–2,92	35	2,00–2,04	15	0,85–0,90
94	4,76–4,79	74	3,80–3,84	54	2,87–2,89	34	1,95–1,99	14	0,79–0,84
93	4,72–4,75	73	3,75–3,79	53	2,84–2,86	33	1,90–1,94	13	0,73–0,78
92	4,68–4,71	72	3,70–3,74	52	2,81–2,83	32	1,85–1,89	12	0,67–0,72
91	4,64–4,67	71	3,65–3,70	51	2,78–2,80	31	1,80–1,84	11	0,61–0,66
90	4,60–4,63	70	3,60–3,64	50	2,75–2,77	30	1,75–1,79	10	0,55–0,60
89	4,55–4,59	69	3,55–3,59	49	2,70–2,74	29	1,69–1,74	9	0,49–0,54
88	4,50–4,54	68	3,50–3,54	48	2,65–2,69	28	1,63–1,68	8	0,43–0,48
87	4,45–4,49	67	3,45–3,49	47	2,60–2,64	27	1,57–1,62	7	0,37–0,42
86	4,40–4,44	66	3,40–3,44	46	2,55–2,59	26	1,51–1,56	6	0,31–0,36
85	4,35–4,39	65	3,35–3,39	45	2,50–2,54	25	1,45–1,50	5	0,25–0,30
84	4,30–4,34	64	3,30–3,34	44	2,45–2,49	24	1,39–1,44	4	0,19–0,24
83	4,25–4,29	63	3,25–3,29	43	2,40–2,44	23	1,33–1,38	3	0,13–0,18
82	4,20–4,24	62	3,20–3,24	42	2,35–2,39	22	1,27–1,32	2	0,07–0,12
81	4,15–4,19	61	3,15–3,19	41	2,30–2,34	21	1,21–1,26	1	0,01–0,06

4.2. Критерії оцінювання екзаменаційних завдань.

Перше теоретичне питання (мікротема) оцінюється за наступними критеріями:

5 відмінно	Студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичного питання, використовуючи при цьому наукову літературу, самостійно відібрану, вільно послуговується науковою термінологією, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
4 добре	Здобувач достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичного питання, використовуючи при цьому наукову літературу, самостійно підібрану, послуговується науковою термінологією, однак окремі питання висвітлені поверхово, без достатньої аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
3 задовільно	Студент відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, використовуючи при цьому наукову літературу, самостійно підібрану, однак питання висвітлені поверхово, без глибокого, всебічного аналізу, допускаються істотні неточності та помилки.
2 незадовільно	Здобувач не в змозі викласти зміст більшості питань з обраної теми, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає

	істотні помилки.
--	------------------

У другому завданні здобувач вищої освіти має проаналізувати історичне джерело в межах опрацьованої макротемати, застосувавши схему (алгоритм) аналізу джерела. При визначенні оцінки враховуються такі критерії:

5 відмінно	Студент дає повний і розгорнутий аналіз історичного джерела. Його відповіді свідчать про розуміння змісту на рівні аналізу закономірностей, характеризуються логічністю і послідовністю суджень, без включення випадкових і випадання істотних з них.
4 добре	Здобувач демонструє розуміння історичного джерела на рівні аналізу властивостей. Помітне прагнення студента логічно розмірковувати при відповіді на запитання за змістом джерела.
3 задовільно	Студент поверхово володіє умінням міркувати, його відповіді супроводжуються другорядними міркуваннями, які інколи не мають безпосереднього відношення до змісту історичного джерела. У відповідях на запитання за змістом джерела допускаються деякі неточності або помилки непринципового характеру.
2 незадовільно	Студент не усвідомлює змісту історичного джерела, тому його відповіді не мають безпосереднього відношення до аналізу. Наявна повна відсутність уміння міркувати. Відповіді на запитання за змістом джерела носять фрагментарний характер, характеризуються відтворенням знань на рівні запам'ятовування.

Бали за виконання практичного завдання (розв'язання педагогічної ситуації) виставляються відповідно до наступних критеріїв:

5 відмінно	Студент демонструє всебічні, систематичні й глибокі знання програмового матеріалу, вільно володіє спеціальною термінологією, правильно застосовує теоретичні знання з психолого-педагогічних та фахових дисциплін для розв'язання педагогічної ситуації; вміє розробляти алгоритм вирішення педагогічних задач на основі аналізу й оцінки запропонованої педагогічної ситуації, формулювати задачу, що підлягає вирішенню; планувати способи вирішення поставленої задачі, розробляти конкретний проєкт цього рішення; пов'язаний з реалізацією задуму, з практичним втіленням розробленого плану дій.
4 добре	Відповідь студента демонструє всебічні, систематичні й глибокі знання програмового матеріалу, вільне володіння спеціальною термінологією, вміння логічно і послідовно аналізувати педагогічну ситуацію із застосуванням теоретичних знань з психолого-педагогічних та фахових дисциплін. Здобувач припускається 1-2 неточностей у формулюванні педагогічної задачі, що підлягає вирішенню; або у плануванні способів вирішення поставленої задачі, або під час розробки конкретного проєкту цього рішення, які не призводять до помилкових висновків і рішень.
3 задовільно	Студент в основному правильно, але не завжди логічно і послідовно, аналізує педагогічну ситуацію; відчуває певні труднощі у застосуванні теоретичного матеріалу з психолого-педагогічних та фахових дисциплін

	для розв'язання сформульованої педагогічної задачі; помиляється в застосуванні професійної термінології; пропонує недостатньо дієві способи вирішення поставленої задачі.
2 незадовільно	Студент демонструє поверхові знання програмового матеріалу, не володіє навичками застосування набутих знань з психолого-педагогічних та фахових дисциплін для розв'язання педагогічної ситуації; не володіє професійною термінологією; не вміє розробляти алгоритм вирішення педагогічної задачі; допускає грубі помилки під час планування способів її вирішення, що призводить до помилкових висновків і рішень.

Четверте завдання потребує від студента підтвердження рівня сформованості методичних умінь і навичок, котрий визначається за даними критеріями:

5 відмінно	Студент у повному обсязі опанував програмовий матеріал; має глибокі й міцні знання з методики навчання історії у ЗЗСО, здатний презентувати власну інтерпретацію уроку/заходу. Студент упевнено оперує набутими знаннями і застосовує їх для розв'язання практичного завдання; характеризує застосовувані методи і прийоми; аргументує використання наочності на уроці/заході; може визначити проблему діагностики і оцінки рівня компетенцій учнів. Здобувач вільно висловлює власні судження, переконливо їх доводить, демонструє самостійну, впевнену, творчу діяльність.
4 добре	Студент загалом послідовно і логічно, самостійно презентує урок/захід, виявляє розуміння його сутності. Дає загальну характеристику уроку/заходу, виокремлює способи перевірки компетентностей учнів; встановлює послідовність і тривалість всіх етапів уроку/заходу. Студент вільно узагальнює окремі методичні компоненти і формулює нескладні висновки, може дати порівняльну характеристику видів роботи учнів на уроці; зробити аналіз задіяних інтерактивних методів навчання історії.
3 задовільно	Студент може репродуктивно відтворити хід уроку/заходу, назвати одну-дві форми організації освітнього процесу. Студент може відтворити основний зміст навчальної теми за структурою уроку; відповідаючи на запитання екзаменатора, визначити окремі структурні компоненти уроку та один з його етапів за заданою темою. Здобувач загалом самостійно може дати стисло характеристику сучасній класифікації уроків, встановити послідовність їх структурних компонентів; стисло охарактеризувати нестандартні типи уроків з історії.
2 незадовільно	Студент має загальне уявлення про методику навчання історії у ЗЗСО; може назвати кілька типів уроків з історії. Студент може кількома простими реченнями розповісти про план уроку/заходу, описати підготовку вчителя до його проведення, визначити послідовність етапів уроку/заходу (на рівні «пізніше-раніше»). Студент неспроможний відповісти на додаткові запитання.

Студенти мають розробити презентацію до методичного завдання. Основними критеріями оцінювання презентації є:

5 відмінно	Студент у повному обсязі опанував програмовий матеріал і може його подати в стислому концентрованому вигляді за допомогою мультимедійних засобів. У презентації відображено глибоке розуміння та усвідомлення матеріалу, творчий підхід до поставлених завдань. Під час аналізу-інтерпретації студент робить самостійні висновки, висловлює власне ставлення до проблеми, демонструє творчий підхід, самостійність та оригінальність, красномовство.
4 добре	Студент загалом засвоїв навчальний матеріал і може його подати за допомогою мультимедійних засобів. У презентації відображено розуміння та усвідомлення матеріалу. Під час аналізу-інтерпретації здобувач робить самостійні висновки, висловлює власне ставлення до проблеми, демонструє творчий підхід та самостійність.
3 задовільно	Студент поверхово засвоїв навчальний матеріал. Презентація структурована, однак послідовність деяких слайдів нелогічна. Студент допустив кілька синтаксичних та граматичних помилок.
2 незадовільно	Студент має загальне уявлення про презентацію навчального матеріалу. Зміст презентації не відповідає темі. Студент допускає фактичні помилки або нерозуміння теми.

5. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЛЯ ВИКОНАННЯ ЕКЗАМЕНАЦІЙНИХ ЗАВДАНЬ

Мультимедійне обладнання: проектор, інтерактивна дошка.

6. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Баженов Л.В., Жмурко О.І. Історія Стародавнього Сходу. Практикум для студентів історичного факультету. Кам'янець-Подільський. 2018.
2. Балух В.О. Історія античної цивілізації: У 3-х т. Т. 1. Стародавня Греція. Чернівці. 2007.
3. Балух В.О., Коцур В.П. Історія середніх віків: курс лекцій. У 2-х т. Чернівці. 2010.
4. Балух В.О., Коцур В. П. Ранньомодерна Європа: підручник. Чернівці. 2016.
5. Баханов К.О. Організація особистісно орієнтованого навчання. Порадник молодого вчителя історії. Харків: Видавнича група «Основа». 2008.
6. Біляковська О.О. Педагогічні задачі як засіб активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів.
URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/pspo/2010_29_1/Bilyak73.pdf
7. Бойко О.Д. Новітня історія України. 2014-2019 роки. Київ: Видавничий центр «Академія». 2020.
8. Войтович Л.В., Козак Н.Б., Овсінський Ю.В., Чорний М.І. Середні віки. Підручник для історичних спеціальностей ВУЗів / За ред. Л.В. Войтовича. Львів. 2010.
9. Голованов С.О., Костирко С.В. Історія Стародавнього світу. Київ. 2006.
10. Дяченко Н. Огляд класифікаційного спектру видів педагогічних задач. URL: https://seanewdim.com/uploads/3/4/5/1/34511564/dyachenko_n.the_essence_of_the_process_of_solving_educational_problems.pdf

11. Інноваційні педагогічні технології: посібник / Авт. кол.: О.І. Огієнко, Т.Г. Калюжна, Ю.С. Красильник, Л.О. Мільто, Ю.Л. Радченко, К.В. Годлевська, Ю.М. Кобюк; за ред. О.І. Огієнко. Київ. 2015.
12. Історична наука: термінологічний і понятійний довідник: Навчальний посібник. Київ: Вища школа. 2002. URL: http://history.org.ua/LiberUA/e_dzherela_istorichna_nauka/e_dzherela_istorichna_nauka.pdf
13. Історія України від найдавніших часів до сьогодення. Збірник документів і матеріалів. Київ-Чернівці. 2008.
14. Історія України: підручник / За ред. Г.Д. Казьмирчука. Київ. 2009. URL: https://www.academia.edu/12490196/%D0%86%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%8F_%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B8_%D0%9F%D1%96%D0%B4%D1%80%D1%83%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%BA
15. Історія країн Західної Європи та Північної Америки Нового часу (кінець XV – початок XIX ст.): навчальний посібник / З.А. Баран, С.П. Качараба, Р.Б. Сіромський, Б.П. Чума; за ред. З.А. Баран. Київ. 2015.
16. Історія країн Західної Європи та Північної Америки нового часу (XIX – початок XX століть): навчальний посібник / З.А. Баран, С.П. Качараба, Р.Б. Сіромський, Б.П. Чума; за ред. З.А. Баран. Київ. 2020.
17. Історія Центрально-Східної Європи. Посібник для студентів історичних та гуманітарних факультетів університетів / за редакцією Л. Зашкільняка. Львів. 2001.
18. Каплінський В. В. 100 складних ситуацій на уроках та поза уроками: шукаємо рішення: Навчальний посібник для майбутніх вчителів. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД». 2015. URL: <http://library.vspu.net/bitstream/handle/123456789/293/Kaplinsky%20-%20100%20skladnuh%20sutyatsi.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
19. Качараба С., Сіромський Р. Історія Західної Європи та Америки др. пол. XX – поч. XXI ст. Практикум для студентів гуманітарних факультетів. Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка. 2015. URL: https://www.academia.edu/42460438/%D0%9F%D1%80%D0%B0%D0%BA%D1%82%D0%B8%D0%BA%D1%83%D0%BC_%D0%B7_%D0%86%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%97_%D0%97%D0%B0%D1%85%D1%96%D0%B4%D0%BD%D0%BE%D1%97_%D0%84%D0%B2%D1%80%D0%BE%D0%BF%D0%B8_%D1%82%D0%B0_%D0%90%D0%BC%D0%B5%D1%80%D0%B8%D0%BA%D0%B8_%D0%B4%D1%80_%D0%BF%D0%BE%D0%BB_%D0%A5%D0%A5_%D0%BF%D0%BE%D1%87_%D0%A5%D0%A5%D0%86_%D1%81%D1%82_%D0%A1%D1%82%D0%B5%D0%BF%D0%B0%D0%BD_%D0%9A%D0%B0%D1%87%D0%B0%D1%80%D0%B0%D0%B1%D0%B0_%D0%A0%D1%83%D1%81%D0%BB%D0%B0%D0%BD_%D0%A1%D1%96%D1%80%D0%BE%D0%BC%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9
20. Кондратюк К., Качмар В. Новітня історія України (1945–2020 роки): навчальний посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка. 2020. URL: https://clio.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/02/1603042997135_Verstka_Kachmar.pdf
21. Крижанівський О.П. Історія Стародавнього Сходу. Курс лекцій: Навчальний посібник. Київ. 2006.
22. Кріль М.М. Історія країн Центрально-Східної Європи (кінець XX – початок XXI ст.): навчальний посібник. Київ. 2008.
23. Курилів В. Методика викладання історії. Курс підвищення кваліфікації вчителів: Навчальний посібник. Харків-Торонто. 2008.

24. Левітас Ф.Л., Салата О.О. Методика викладання історії. Посібник учителя. Харків. 2006.
25. Мицик Ю.А., Бажан О.Г., Власов В.С. Історія України: Навчальний посібник. Київ. 2008.
26. Мілева Л. Аналіз педагогічних ситуацій і розв'язання педагогічних задач. URL: <http://divovo.in.ua/analiz-pedagogichnih-situacij-i-rozvyazannya-pedagogichnih-zad.html>
27. Мільто Л.О. Педагогічні умови ефективного розв'язання комунікативних задач. *Науковий часопис Національного педагогічного університету ім. М.П. Драгоманова*. 2007. Вип. 7 (17).
28. Мустафін О.Р. Справжня історія Ранняго Нового часу. Харків: Фоліо. 2014. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Mustafin_Oleksii/Spravzhnia_istoriia_rannoho_Novoho_chasu.pdf?
29. Нова історія країн Європи та США. 1870-1918 роки: підручник / Б.М. Гончар, Н.Д. Городня. Київ. 2008.
30. Нова історія країн Західної Європи й Північної Америки. XVII – 60-ті роки XIX століття: підручник / За ред. Б.М. Гончара. Київ. 2013.
31. Новітня історія України (1900-2000) / А.Г. Слюсаренко, В.І. Гусев та ін. Київ. 2000.
32. Новітня історія країн Західної Європи та Північної Америки (1945 р. – початок XXI ст.): навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / За ред. М.М. Швагуляка. Львів: Тріада плюс. 2011. URL: <https://clio.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2014/12/Contemporary-history.pdf>
33. Павлюк В.В. Новітня історія країн Західної Європи та Північної Америки (1918-1945 рр.). ЛА «Піраміда». 2010. URL: https://lib.oa.edu.ua/files/funds/works_oa/history/%D0%9F%D0%B0%D0%B2%D0%B%D1%8E%D0%BA%20%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%BD%D1%8F%20%D1%96%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%8F%20%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%20%D0%97%D0%B0%D1%85%D1%96%D0%B4%D0%BD%D0%BE%D1%97%20%D0%84%D0%B2%D1%80%D0%BE%D0%BF%D0%B8%20%D1%82%D0%B0%20%D0%9F%D1%96%D0%B2%D0%BD%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%BE%D1%97%20%D0%90%D0%BC%D0%B5%D1%80%D0%B8%D0%BA%D0%B8.pdf
34. Пометун О.І., Гупан Н.М., Власов В.С. Компетентісно орієнтована методика навчання історії в основній школі: методичний посібник. Київ: ТОВ «КОНВІ ПРІНТ». 2018.
35. Пометун О., Фрейман Г. Методика навчання історії в школі: Навчальний посібник. Київ: Генеза. 2006.
36. Рудько С.О. Історія Центрально-Східної Європи (кінець XVIII – поч. XXI ст.): Навчально-методичний посібник з курсу. Острог. 2010. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Rudko_Serhii/Istoriia_Tsentralno-Skhidnoi_Yevropy_kin_XVIII_-_poch_XXI_st.pdf?
37. Словник термінів і понять сучасної освіти / уклад.: Л.М. Михайлова, О.В. Пагава, О.В. Проніна. За заг. ред. Л.М. Михайлової. Северодонецьк. 2020.
38. Супервізія з психологом: Стратегії вирішення педагогічних задач. URL: <https://vseosvita.ua/webinar/supervizia-z-psihologom-strategii-virisenna-pedagogichnih-zadac-129.html> (вебінар)
39. Тураєв Б. Історія Стародавнього Сходу. Київ. 2017.
40. Турченко Ф.Г., Каганов Ю.О., Турченко Г.Ф. Історія України (1914–1945): підручник для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра. Запоріжжя. 2020.

41. Турченко Ф.Г., Каганов Ю.О., Турченко Г.Ф. Історія України (1945–2021): підручник для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра. Запоріжжя. 2021.
42. Україна в контексті історичного розвитку Європи: підручник для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти всіх спеціальностей / С.Ю. Боєва, В.Ю. Бузань, А.А. Кізлова та ін.; за ред. С.О. Костишевої. Київ: Арт Економі. 2021. URL: <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/41918>
43. Яковенко Г.Г. Методика навчання історії: навчально-методичний посібник. Харків. 2017.
44. Яровий В.І. Новітня історія Центральноєвропейських та Балканських країн ХХ століття: підручник. Київ: Генеза. 2005. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Yarovyi_Valerii/Novitnia_istoriia_Tsentralnoievropeiskykh_ta_Balkanskykh_krain_KhKh_stolittia/